Сепа 60 gr

Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 33 (181) БЕЛАСТОК, 16 ЖНІЎНЯ 1959 года ГОД

ХТО І Ў ЯКОЙ ФОРМЕ БУДЗЕ КАРЫСТАЦЦА ФОНДАМ РАЗВІЦЦЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

II Пленум ЦК ПАРП і XI Пленум ЗСЛ супольнай пастановай аб развіцці сельскай гаспадаркі ў гады 1959 — 1965 вырашылі прызначыць сумы, якія вынікаюць з розніцы цэн паміж абавязковымі пастаўкамі і цэнамі на вольным рынку, на развіццё сельскай гаспадаркі.

Такім чынам утвораны ад 1-га жніўня фонд развіцця сельскай гаспадаркі (ФРР), які павялічвае дзяржаўныя і ўласныя сялянскія сродкі, прадбачаныя на далейшае развіццё сельскагаспадарчай вытворчасці.

ЯКІМ ЧЫНАМ ФОНД РАЗВІЦЦЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ БУДЗЕ НАЛІЧВАЦЦА ДЛЯ ВАЯВОДСТВА, ПАВЕТА, ГРАМАДЫ І ВЁСКІ.

Каб усюды аднолькавым чынам налічваць фонд (ФРР) прымаюцца на Беласточчыне аднолькавыя цэны г. зн. 80 зл. ад дастаўленага дзяржаве 1-га цэнтнера збожжа (паказальнік у пералічэнні на 1 цэнтнер жыта), 30 злотых за 1 цэнтнер бульбы і 8,5 злотых за 1 кілаграм мяса.

Аднолькавыя цэны пры налічванні ФРР з'яўляюцца неабходнымі таму, што ў іншым выпадку розніца ў цэнах кожнага рода збожжа, або рода і гатунку мяса, стварала б шмат клопатаў і вымагала празмернай колькасці тэхнічных сіл патрэбных да аблічэнняў. Аднолькавыя цэны ўжо сёння даюць магчымасць кожнаму ваяводству, павету, грамадзе і вёсцы падлічыць, якімі сродкамі будуць яны карыстацца.

Для вёсак істотнымі з'яўляюцца два вылічэнні. Першае ад велічыні абавязковых паставак і другое — ад выканання плана абавязковых паставак. Несумненна, што будзе гэта заахвочваць сялян да поўнай рэалізацыі дзяржаўных нарыхтовак і такім чынам, пастаянна павялічваць ФРР да распараджэння ўсёй вёскі.

ЦІ СУМЫ ВЫНІКАЮЧЫЯ З РОЗНІЦЫ ЦЭН БУДУЦЬ У ЦЭЛАСЦІ АДДАНЫЯ ДА ДЫСПАЗІЦЫІ СЕЛЬГАСГУРТКА?

На развіццё сельскай гаспадаркі прызначаюцца цэлыя сумы, якія вынікаюць з розніцы цэн. Аднак дыспанаваць імі будзе сельгасгурток, вёска і дзяржава, наступным чынам: калі суму, якая вынікае з розніцы цэн прымем за 100, то падзел яе і прызначэнне выглядае так: 12 прац. на развіццё прамысловасці, якая дае прадукцыю трактараў і іншых сельгасмашын, 20 прац. да дыспазіцыі Павятовага саюза сельскагаспадарчых гурткоў і арганізацый (ПЗКіОР) з прызначэннем на крэдыт сельскагаспадарчым гурткам, пакупку меліярацыйных абсталяванняў вадзяным суполкам, узнагароды перадавым сельгасгурткам і 68 прац. непасрэдна да дыспазіцыі сельгасгурткоў. Растлумачэння вымагае справа ФРР прызначанага да непасрэднай дыспазіцыі сельгасгуртка і ПЗКіОР.

Галоўнай мэтай прызначэння ФРР з'яўляецца паступовае павелічэнне сельскагаспадарчай вытворчасці праз стварэнне і павелічэнне калектыўнай уласнасці сродкаў прадукцыі. Таму асноўным напрамкам выкарыстання ФРР будзе механізацыя сельскай гаспадаркі. Нашая краіна і ў асаблівасці Беласточчына, у параўнанні з іншымі дзяржавамі, у гэтай галіне, застаецца адсталай. Трэба сказаць, што, напрыклад, у Чэхаславакіі прыпадае 1 трактар (фізічны) на 137 гектараў угоддзяў, а ў нашай краіне — 1 трактар на 300 гектараў, прычым на Беласточчыне — 1 трактар на 700 гектараў угоддзяў.

Гэтыя паказанні найлепш сведчаць аб нашай адсталасці. Коні ўсё яшчэ з'ядаюць у нас столькі збожжа ў год, колькі патрэбна нам да харчавання ўсяго пазавясковага насельніцтва.

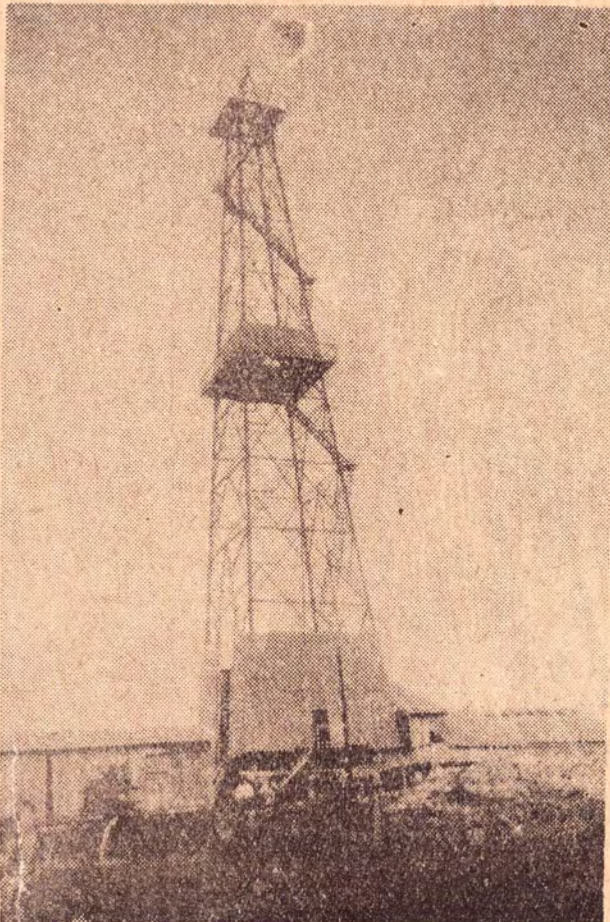
Механізацыя мае яшчэ і той добры бок, што абніжае кошт сельгасвытворчасці і вызваляе чалавека ад цяжкай фізічнай працы. Ужо цяпер Беластоцкаму ваяводству прыдзелена 50 новых трактараў з поўным абсталяваннем сельгасмашын для спулдзельняў прадукцыйных і сельгасгурткоў, будуць таксама вытыпаваны для патрэб сельскагаспадарчых гурткоў найлепшыя трактары з ПОМ-аў.

Апрача галоўнага напрамку выкарыстоўвання ФРР на механізацыю, частку яго можна будзе прызначыць на меліярацыю. У гэтай справе найбольш недаразумення сярод сялян, таму, што большасць разумее быццам за гэтыя грошы можна будзе індывідуальна меліяраваць сенажаці.

У сапраўднасці ФРР можна прызначыць на меліярацыю сенажацяў, перанятых сельгасгуртком да калектыўнага гаспадаравання з Дзяржаўнага фонда зямлі, або сенажацяў, якія з'яўляюцца супольнай уласнасцю вёскі. У такіх выпадках з ФРР можна будзе пакрыць удзел сялян у коштах меліярацыі, які вызначае Пастанова з 1958 года аб падтрымцы меліярацыі ў сельскай гаспадарцы, г. зн. 25 прац.

(Працяг на стар. 2)

Ці будзе нафта?

...Гэта яшчэ невядома. Геолагі прадбачваюць, што ёсць яе тут вялікія залежы. Каб пераканацца ў гэтым пабудаваны ўжо на Беласточчыне некалькі вяртнічых вышак, і калі меркаванні геолагаў акажуцца праўдзівымі будзе і ў нас свая нафта.

На здымку: вяртнічая вышка.

Тэкст і фота — В. Баршчэўскі

Сямейная трагедыя

ЗАБОЙСТВА МАЦІ

— Уцякай з дому са сваімі бахурамі! Каб твая нага больш тут не ступіла.

— Я твой сын, будаваў гэту хату і нікуды не пайду.

— Гавару, уцякай!

— Няхай Ніна ўцякае!

— Да Ніны не чапляйся! Яна лепшая!

— Дык у нас 8 гектараў, можам жыць...

— Каб ты з..., уцякай.

Такія і іншыя спрэчкі часта слухалі суседзі Ганны Белаказовіч у вёсцы Відава, каля Бельска.

Прыгожая хата, такія ж гаспадарчыя пабудовы. Чыстата і парадак гавораць аб тым, што тут жывуць сапраўды гаспадарныя людзі. Аб Ганне Белаказовіч гавораць у вёсцы, што яна была найлепшай гаспадыняй, працавітай і гаспадарнай. Умела ўсё зрабіць. Выхавала чацвёра дзяцей тры сыны і дачку. Муж памёр у 1927 годзе і нялёгка было для яе гаспадарыць. Адзін сын Ганны жыве ў СССР, другі, Міхась, працуе ў Беластоку. Дома засталіся жыць толькі сын Андрэй і дачка Ніна. Усё было добра, пакуль не ажаніўся Андрэй і не выйшла замуж Ніна. А потым, ад 1950 г. паміж Андрэем і маці пачаліся сваркі, часта даходзіла да пабояў і судовых спраў

Па словах жыхароў Відава і, як гэта лагічна вынікае з ходу выпадкаў у сям'і Белаказовічаў, маці не любіла Андрэя. Яна вярнула дамоў дачку Ніну з зяцем Пятром Бобель (Ніна была замужам у роднай вёсцы). Маці не давала для Андрэя спакою, пачала выганяць яго з хаты. Ён упіраўся, даказваў, што гэта ён уклаў найбольш працы ў пабудову хаты (дарэчы — хату Белаказовічы пабудавалі пасля вайны на дамовыя сродкі). Андрэй пакінуў хату і жыў нейкі час з сям'ёй (жонка і трое дзяцей) у маленькім хлеўчыку на панадворку. Але і адтуль маці яго прагнала. Пасяліўся ў Бельску, дзе яшчэ задоўга да гэтага працаваў на ільнозаводзе (рашарні). Пасля трох год маці запрапанавала яму вярнуцца дамоў. Паслухаўся і вярнуўся да роднай хаты. У адной палове хаты выразаў асобны ўваход (так параіла маці) і вырашыў жыць у згодзе.

НА ЛАД НЕ ІШЛО...

Пасля некалькіх тыдняў ізноў пачаліся спрэчкі і пабоі. Ганна ізноў пачала выганяць сына. Міліцыі і судовым установам у Бельску, Белаказовічы абівалі парогі... А мо' гэта Ніна намаўляла маці, каб яна выгнала Андрэя, і каб толькі ёй засталася ўся гаспадарка — невядома. Андрэй не хацеў разлучыцца з сваім домам, з вёскай.

Пераглядаю акты судовых спраў Белаказовічаў, а іх было некалькі, у Павятовым судзе ў Бельску - Падляскім. Спорная справа № 232/58 месяц жнівень аб эксмісіі гаспадаркі. Судовыя ўлады прызналі Андрэю права на месца ў мацярынскай хаце і прав на карыстанне часткай агар да. Але на лад не ішло. Я вынікае з судовых матэрыя лаў, маці Ганна, Андрэй і Н на крыўдзілі адзін другога. далейшым імі кіравала ўла ніцкая псіхалогія, імкненне д большых праў на ўладанн гаспадаркай.

ЗАБОЙСТВА...

Самыя напружаныя кан флікты ўзніклі ў г. г Кары сганне студняй, заплата з электрычнае святло, карыстан не са стадолы і хлявоў, а на ват справы паміж дзяцьмі, бы лі прычынай частых пабояў.

18 ліпеня Андрэй быў дома Ён звольніўся з працы, ка папрацаваць у полі (меў 1,8 жончынай зямлі). Пасля абе да пачаў гарадзіць плот у

(Працяг на стар. 2)

4000 сялян з Беласточчыны паедзе на дажынкі ў Варшаву

Жніва на Беласточчыне ў асноўным закончаны. Яшчэ ас талося кое дзе звесці збожжа з палёў. Сяляне, якія пасп шыліся з уборкай, ужо мало цяць збожжа і першыя кілаграмы зерня прадаюць дзяржаве.

6 верасня адбудуцца цэнтральныя дажынкі ў Варшаве. На дажынкі выедзе з Беласточчыны 4000 дэлегатаў. Амаль у кожнай вёсцы ўжо сяляне рыхтуюцца да адзначэння свайго свята ўраджаю.

Сяляне выбіраюць сваіх дэлегатаў на дажынкі.

(мб)

ВАЖНЫ КРОК НА ШЛЯХУ ДА УМАЦАВАННЯ МІРУ

Хоць у апошнім часе ЗША выкінулі чарговага спутніка, то ўсё ж-такі думкі ўсяго грамадства накіраваны на праблемы нашай планеты. Дакладней кажучы — сёння ўвесь свет жыве пад знакам падрыхтоўкі да размовы Хрушчова з Эйзенхауэрам.

Праз некалькі гадзін пасля таго, як прэм'ер Хрушчоў атрымаў запрашэнне ў ЗША, а прэзідэнт Эйзенхауэр — у СССР, адна з сур'ёзнейшых амерыканскіх газет «Хрыст'ян Сцінс Манітор» змясціла цікавую анкету на гэтую тэму. Прадстаўнік газеты задаваў 80-ці асобам, якія выпадкова сустрэў на вуліцы Пятай Авэню і 48-ай вуліцы ў цэнтры Н'ю-Йорка, адны і тыя ж самыя два пытанні:

1. Ці вы падтрымліваеце візіт Хрушчова ў ЗША і Эйзенхауэра ў СССР?

2. Чым абасаваны вашыя думкі.

Семдзесят дзве асобы выказаліся за візітам выказваючы пры гэтым словы «цудоўна» і «вельмі добра», або «ні ў якім выпадку нельга перашкодзіць». Толькі тры асобы — на 80 паставіліся адмоўна.

Анкета «Хрыст'ян Сцінс Манітор», вядома, не з'яўляецца адлюстраваннем поглядаў усяго амерыканскага грамадства, адносна гэтага палітычнага здарэння. Але ў Н'ю-Йорку, гуртуюцца шматлікія групы эмігрантаў усялякай масці з Усходняй Еўропы, якія ў большай часці адмоўна настаўлены да камунізма.

Калі ўзяць пад увагу гэтыя абставіны, дык маем поўны вобраз тых настрояў, якія падтрымліваюць разрадку напружання становішча на свеце.

Абмен візітам паміж прэм'ерам Хрушчовым і прэзідэнтам Эйзенхауэрам — гэта, несумненны трыумф савецкай дыпламатыі. Усім вядома, што за апошнія гады дзвязам гэтай дыпламатыі, былі размовы і канферэнцыі, дзе абмяркоўваліся спорныя тэмы.

Апошняя жэнеўская канферэнцыя міністраў замежных спраў, штопраўда, канчаткова не вырашыла справу міру, аднак зрабіла пачатак для безупыннага абмену так дыпламатычных поглядаў, як і асабістых кантактаў. У такім выпадку нават самыя ўпартыя апартуністы не змогуць сказаць, што жэнеўская канферэнцыя не прынесла ніякіх поспехаў.

Апрача шырокага абмена поглядаў на справы германскіх дзяржаў і Заходняга Бярліна, канферэнцыя фактычна прызнала існаванне ГДР і ў сваім апошнім камюніке падрыхтавала грунт да ўтварэння новай камісіі па раззбраенню на асновах парытэта.

Так вось, хаця б апошняя праблема (раззбраенне) ў спалучэнні з забаронай вытворчасці ядзернай зброі, можа стаць пачаткам для размоў Хрушчова з Эйзенхауэрам.

На адной з канферэнцый прэзідэнт ЗША заявіў, што ў размовах з Хрушчовым не будзе выступаць як прадстаўнік усяго Захаду, а толькі і выключна, як шэф амерыканскай дзяржавы. Такога роду заява мела ўспакоіць некаторых заходніх саюзнікаў, якія баяцца каб не дайшло да пагаднення паміж ЗША і СССР, так сказаць паверх іх галоў.

Як заўсёды Бон бачыць у гэтым самую вялікую небяспеку для сваіх спраў (чытай справы помсты і рэвізіянізма).

У сувязі з тым урады ГФР, Італіі і краін Бенелукса пачалі патрабаваць шырокіх кансультацый з Захадам перад сустрэчай Эйзенхауэра з Хрушчовым.

Прэзідэнт, які згодна з першапачатковымі планамі меў наведаць толькі Лондан і Парыж, прыедзе цяпер на дзень раней гэта значыць 27 жніўня, найперш у Бон. Пасля кансультацый з канцлерам Адэнауэрам, Эйзенхауэр паедзе ў Парыж, дзе сустрэнецца з прадстаўнікамі Італіі, генеральным сакратаром НАТА і прадстаўніком Бельгіі — Спакам.

Не вядома ці размовы ў Бон і Парыжы акажуць дадатні ўплыў на пазнейшыя сустрэчы ў Вашынгтоне і Маскве, але ўсё ж-такі прыдадуць ім шырэйшае значэнне.

Прэзідэнт ЗША не будзе ўжо, як планаваў раней прадстаўніком толькі сваёй краіны.

Калі ў размовах будзе канкрэтная дыскусія, падтрыманая ўступкамі, тады ў недалёкай будучыні можна чакаць некаторых паразуменняў ў галіне раззбраення і кантроля над атамнымі выбухамі.

Мірнае суіснаванне свету залежыць сёння, у большай ступені ад таго, як складуцца суадносіны паміж ЗША і Савецкім Саюзам. Гэтыя дзве вялікія дзяржавы з'яўляюцца не толькі самымі магутнымі эканамічна. Яны з'яўляюцца таксама самымі магутнымі мілітарнымі сіламі і, як нядаўна сказаў Н. С. Хрушчоў, у выпадку якога - небудзь канфлікту, калі будуць дзейнічаць супольна, могуць гарантаваць мір усяму свету.

Візіт савецкага прэм'ера ў ЗША не ставіць іншай мэты, як толькі набліжэнне становішч абедзвюх дзяржаў у самых важных для міру праблемах.

Таму вітаем яго з вялікай радасцю.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

ХТО І Ў ЯКОЙ ФОРМЕ БУДЗЕ КАРЫСТАЦЦА ФОНДАМ РАЗВІЦЦЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

(Працяг са стар. 1)

Апрача гэтых напрамкаў, ФРР можна будзе прызначаць таксама на загаспадараванне ўгоддзяў з Дзяржаўнага Фонда зямлі (ПФЗ), на камунальныя абсталяванні вёскі і г. д. З гэтымі мэтамі ФРР можа быць выкарыстаны толькі тады, калі сельскагуртком будзе мець 25 прац. грашовых укладаў у параўнанні з вартасцю купляемых машын, або кошту абсталявання сенажаццяў і 50 прац. уласных укладаў у камунальных абсталяваннях. Уклад членаў сельскагаспадарчага гуртка можа быць звернуты або апрацаваны, гэта будзе залежыць ад пастановы агульнага сходу сельгасгуртка.

Калі сельгасгурток у першым годзе сваёй дзейнасці будзе мець за малы фонд на пакупку сельгасмашын, тады можа ўзяць пазыку ў ПЗКіОР або ў сельскагаспадарчым банку. Сплачваць пазыку будзе з сум налічваных на ФРР у будучых гадах.

ХТО БУДЗЕ КАРЫСТАЦЦА ФРР?

Ёсць шмат недаразуменняў у справе: хто будзе карыстацца фондам, сельгасгурток ці ўся вёска? А як будзе з тымі вёскамі, у якіх няма сельгасгуртко ў?

Фондам будзе дыспанаваць толькі сельгасгурток. Вёскі, у якіх яшчэ няма арганізаваных сельгасгурткоў, могуць у выключных выпадках таксама карыстацца ФРР, але толькі такія вёскі, якія даюць гарантыю, што там арганізуецца здаровы гурток і то ў недалёкім будучым.

Слова «дыспанаваць» мае зусім іншае значэнне чым «карыстаць». Дыспанаваць ФРР можа толькі сельгасгурток, а карыстацца машынамі купленымі сельгасгуртком можа і будзе ўся вёска і нават такая вёска, у якой няма сельгасгуртка. Розніца толькі ў плаце за карыстанне машынамі. Сяляне, якія не прыступілі да сельгасгуртка, за працу машын будуць плаціць на 20 прац. больш ад членаў сельгасгуртка.

Рэасумуючы ўсё гэта, трэба сцвердзіць, што рашэнне двух партый аб утварэнні ФРР, будзе садзейнічаць павелічэнню сельскагаспадарчай вытворчасці і культуры нашай вёскі. Справа толькі ў тым, каб па-гаспадарску карыстацца гэтым фондам і, не дазволіць, каб стаўся ён пажыўкай камбінатараў і вясковых багацеяў.

М. КАРНЭЛЮК
кіраўнік сельскагаспадарчага аддзела Прэзідыума ВРН у Беластоку

ЗАБОЙСТВА МАЦІ

(Працяг са стар. 1)

хляве. Маці адабрала ў яго дошку, якая — паводле слоў жонкі Андрэя, Ганны і суседзяў — з'яўлялася яго ўласнасцю. Гэта і была пычынай да новай бойкі. У крывічным момансе Андрэй схапіў сякеру і абухам ударыў маці два разы па галаве, якая панесла смерць на месцы.

Андрэй не затрымаўся на гэтым. У гэты час на пандворку была таксама яго сястра Ніна, якая — як гавораць сведкі крывавай трагедыі — кінулася ў абарону маці, хоць было ўжо запозна. Андрэй каменям, а потым калом, выламаным з плота каля хлява, моцна параніў Ніну, пабіўшы ёй галаву. У Ніны раскалоўся чэрап, і, як сцвердзілі лекары, яна атрымала зрушэнне мозгу. У цяжкім стане яна знаходзіцца цяпер у шпіталі ў Бельску.

* * *

Андрэю зараз 40 год. У яго хворая жонка і трое дзяцей, якіх няма каму дагледзіць.

Па славах жыхароў вёскі Відава, Андрэй заўсёды быў ураўнаважаны і спакойны. Што пхнула яго да злачынства, чым ён кіраваўся, — пакажа ў хуткім часе судавы працэс.

М. КУРАШ.

Нічым не выдзяляецца домік Белаказовічаў у Відаве. Тут менавіта разыгралася крывавая драма.

фота — П. Чэрнякевіч

На здымку: ліквідацыя Беластоцкага гета ў жніўні 1943 г.

У 16 гадавіну паўстання ў Беластоцкім геце

16 жніўня г. г. міне 16 гадавіна паўстання яўрэяў у Беластоцкім геце.

У сувязі з гадавінай Беластоцкі аддзел Грамадска - Культурнага Таварыства Яўрэяў сумольна з ваяводскім праўленнем ЗБОВіД арганізуе 19 жніўня ў Беластоку ўрачыстую акадэмію.

У 16 гадзін пры вуліцы Весялоўскага, на месцы, дзе фашысцкія акупанты спалілі жывым у сінагозе групу яўрэяў адбудзецца мітынг і складанне вянкоў. У 19 гадзін у клубе ТППР пачнецца акадэмія. Пасля акадэміі будзе дэманстраваны фільм тэматычна звязаны з гітлераўскай акупацыяй. Уступ на акадэмію вольны.

Беларускай літаратуры ў два разы больш

У панядзелак — 10 жніўня г. г. Камісія пакупкі беларускай літаратуры, якая існуе пры Ваяводскай бібліятэцы ў Беластоку, афарміла заказ на беларускую літаратуру для вясковых бібліятэк. Заказ гэты рэалізуе беластоцкі аддзел Клуба міжнароднай кнжікі і друку.

Агульны кошт заказу каля 28 тысяч злотых. За гэтыя грошы будзе купленых каля 6.100 кніжак.

Дарэчы адзначыць, што дагэтуль на Беласточчыне вясковыя бібліятэкі маюць усяго каля 3.600 экземпляраў беларускай мастацкай літаратуры. (СЯ)

10.000.000 злотых на пабудову новых школ

У сувязі з 1000-годдзем нашай дзяржавы на Беласточчыне праходзіць збор грашовых складчын на фонд пабудовы школ тысячагоддзя.

У канцы ліпеня на Беласточчыне сабрана агулам каля 10.000.000 злотых. У гэтым ліку ад рабочых сабрана — 4.287.159 злотых, ад сялян — 2.014.652 злотых, школьныя гурткі сабралі — 798.739 злотых, прыватная ініцыятыва — 51.615 зл., а з іншых крыніц уплыло — 2.537.462 зл.

Агульны план задэкляраваных складчын (34.750.000 зл.) у канцы ліпеня Беласточчына выканала ў 27,9 прац.

Найлепш праходзіць зборка складчын у горадзе Беластоку, дзе ў канцы ліпеня план быў выкананы ў 54 прац (вб)

Нядаўна Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдала зборнік нарысаў п. з. «Партызанскія сцежкі», які прысвечаны камсамольцам Беластоцкага партызанскага злучэння. Аўтар зборніка Язэп Зазека — былы партызан гэтага злучэння, да вайны працаваў намеснікам дырэктара Беластоцкага педагагічнага інстытута.

Друкуем адзін з гэтых нарысаў.

ЯЗЭП ЗАЗЕКА

ЖОЎТАЯ КНІЖКА

Пасажырскі цягнік стаяў на станцыі Беласток. Часта і рэзка выдыхаў паравоз ахапкі белай пары, якія раставалі ў затуманеным паветры.

Павяваў свежы вільготны ветрык. З захаду паволі насоўвалася шырокая чорная хмара. Хутка яна закрыла сонца.

Вецер узнімаўся, каламаціў вяршаліны стромкіх тапалёў. Узбунтавана шумела, калыхалася срабрыстымі хвалямі лісце. На пероне віхар лёгка падхапіў кавалак паперы, доўга круціў яго ў паветры.

Незадоўга да адыходу цягніка, на вакзале з'явіліся гестапаўцы. Яны падазрона аглядалі салдат, у некаторых правяралі дакументы. Каля вагонаў паважна хадзіў маёр гестапа. Ён часта даставаў з кішэні гадзіннік і пазіраў на яго.

Да станцыі пад'ехала некалькі аўтамашын. З адной выйшаў дзяржаўны саветнік гэр Кэмпэ. Ён кінуў сваімі бляклымі вачыма ўправа, потым улева, выпучыў уперад грудзі і накіраваўся ў вагон. За імі ўслед ішлі два афіцэры і яго памочнік Зэберг.

Параўняўшыся з маёрам, гэр Кэмпэ строга паглядзеў на яго. Маёр выцягнуўся перад гэр Кэмпэ, як толькі мог. Праваднік вагона адчыніў дзверы і стаў збоку навыцяжку. Гэр Кэмпэ зайшоў у вагон.

У гэты момант са станцыі на перон выйшаў невысокага росту чалавек у плашчы, ён трымаў у руках невялікі чамадан. Чалавек кінуў на маёра ўважлівы і востры позірк. Маёр рэзка павярнуўся, яго позірк спыніўся на твары чалавека ў плашчы.

— Вашы дакументы? — строга спытаў ён.

Чалавек дастаў з бакавой кішэні маленькую жоўтага колеру кніжку і падаў. Маёр паглядзеў кніжку, узяў пад казырок і, змяніўшы тон, далікатна сказаў.

— Калі ласка, прайдзіце.

Загудзеў гудок паравоза. Лёгка ўздрыганулі вагоны. Цягнік паволі адыходзіў. Чалавек у плашчы на хаду ўскочыў на падножку вагона, у якім ехаў гэр Кэмпэ.

Хмара прайшла. Вецер развеяў імглу. Паветра з кожнай хвілінай рабілася ўсё больш празрыстым.

Будкі, стрэлкі, вагоны адыходзілі ўсё далей і знікалі. Цягнік ішоў усё мацней, ён імчаўся між бліскучых дратоў і тэлеграфных слупаў. Каля акна стаяў гэр Кэмпэ. Перад яго вачыма штохвіліны мяняўся пейзаж. Уводдаль паказаўся хваёвы лес і знік, на яго месцы з'яві... абгарэлыя з су...м ліпы, чорныя к... Пажарышча абуд... ў памяці гэра Кэмпэ ўспаміны аб нядаўнім мінулым. Адзін за другім успłывалі малюнкі, яны пераблытваліся ў яго галаве. Гэр Кэмпэ з незвычайнай выразнасцю прыпомніў момант, калі ў часе аблавы на партызан, ён сядзеў у танку за кулямётам. Праз шчыліну байніцы былі відаць вузкая дарога і суцэльныя зараснікі. Рэсоры танка падкідалі цяжкую браніраваную вежу. «Хто сустрэнецца, таму смерць», — пад'язджаючы да вёскі, падумаў гэр Кэмпэ. Але ў гэты момант грымнуў выбух. Танк падкінула ўгору, страшэнны ўдар аглушыў яго. Узрушаны ўспамінамі, ён адышоў ад акна, стомлены лёг на канапу.

Хмара пранеслася. Паказалася сонца. Патокі святла ўрываліся праз акно купэ.

Гэр Кэмпэ ўзяў са століка газету і пачаў чытаць артыкул Гімлера «Новы парадак у Беларусі». Ён хутка прабег вачыма першы слупак артыкула, зрабіў кіслую міну, адкінуў убок газету і залажыў рукі за галаву.

У гэты момант адчыніліся дзверы ў купэ. Зайшоў Зэберг і далажыў, што ў вагоне едзе чалавек, які рэкамендуе сябе агентам гестапа.

— Папрасіце яго да мяне.—загадаў гэр Кэмпэ.

У купэ зайшоў чалавек у плашчы, ён прывітаўся і смела глянуў у вочы гэру Кэмпэ.

Калючы позірк Кэмпэ спыніўся на твары чалавека.

— Дзе вы працуеце? — ён не мяняў паставы.

— У Беластоцкім гестапа, маё прозвішча Гросман, — адказаў чалавек.

— Гросман... Гросман... — гэр Кэмпэ пачаў часта маргаць вачыма, відаць, прыпамінаў спадарожніка. — Гэта вы прымалі ўдзел у аблаве на партызан пад Ваўкавыскам? — Гэр Кэмпэ ўстаў з канапы і падышоў да чалавека.

— Я. Мой штурмавы атрад выбіў іх з Замкавага лесу. 7-га чэрвеня, калі на міну наскочыў танк асобага ўпаўнаважанага дзяржаўнага Савета, мой атрад першы падаспеў на выручку, — расказваў Гросман.

На твары гэра Кэмпэ ўспыхнула радасць, вочы яго заблішчэлі.

— Дык гэта вы — Гросман, які, можна сказаць, выратаваў мяне. Вы — герой. Фюрэр вас высока ўзнагародзіць, — ён падышоў да Гросмана, пахлопаў яго па плячы.

Гросман, відаць ад радасці, пачырванеў.

— Сядайце і расказвайце, куды вы едзеце?

— Еду ў Берлін. Я — фолькдойч. Нарадзіўся ў Беластоку, але матка мая з Нямеччыны. Яна стрыечная сястра гэра Гімлера. — Гросман дастаў з кішэні жоўтага колеру кніжку і падаў гэру Кэмпэ.

— Так. Вось гэта цікава. Вы даўно бачылі свайго дзядзьку? — у гэра Кэмпэ быў лагодны голас.

— 19-га красавіка я быў у Берліне. Гэты дзень прынёс вялікае гора гэру Гімлеру. У час налёту савецкіх бамбардзіроўшчыкаў на Берлін яго старэйшая дачка Фрыда вельмі перапалохалася і ад гэтага ёй адняло на некаторы час мову. Яна нікога не пазнавала, — твар чалавека выражаў вялікі боль і хваляванне.

— Гэты дзень я добра памятаю, — многазначна сказаў гэр Кэмпэ і сеў на канапу. — Але яго трэба забыць. Я вельмі рад, што маю гонар ехаць з пляменнікам гэра Гімлера. У вас такі ж нос, лоб і вочы, як у вашага дзядзькі. — Гэр Кэмпэ яшчэ з большай увагай пачаў разглядаць з ног да галавы Гросмана.

Ледзь прыкметна пакачваўся вагон. Гулі рэйкі. Аднастайна пастуквалі колы вагонаў, цяжка соп паравоз. Дым праляtaў каля вокнаў белымі клубамі.

За столікам сядзелі: гэр Кэмпэ, два афіцэры і Гросман. Першы кілішак віна гэр Кэмпэ прапанаваў выпіць за фюрэра. Другі за новую Еўропу. Гросман сказаў тост за плённую работу гэра Гімлера. Гэр Кэмпэ чокнуўся і пачаў піць паволі, дробнымі глыткамі. Адзін з афіцэраў дастаў з кішэні пачак папяросаў і прапанаваў закурыць.

— Прабачайце, пан афіцэр, фірмы «Прыват» не курыце, — гэр Кэмпэ зрабіў кіслую міну.

Афіцэр пачырванеў, ён разгублена пачаў нешта шукаць у кішэнях.

— Выбачайце... нажаль... выйшлі.

Гросман тут жа ўстаў, расчыніў чамаданчык, бокам глянуў на сваіх спадарожнікаў, разарваў паперу, у якую было закручана нешта падобнае на прэс-пап'е, пакеуціў медную пласцінку ўправа, дастаў пачак папярос «Дыпламат» і прапанаваў закурыць гэру Кэмпэ і афіцэрам.

— Дзякую, у вас добры густ. Гэтыя папяросы не маюць сабе роўных, — гэр Кэмпэ ўчціва кіўнуў галавой.

— Згодзен з вамі, цудоўныя папяросы. — Гросман закурыў. Цень хвалявання лягла на яго твар.

— Выбачайце мяне, — Гросман вінавата паглядзеў на Кэмпэ і выйшаў з купэ. Ён паспешна прайшоў праз вагон, адчыніў дзверы тамбура і саскочыў з цягніка. У вушах Канстанціна Груздзёва засвістаў вецер. Партызан скаціўся пад адхон, хутка ўстаў і падаўся ў заралі.

Праз нядоўгі час угору слупам шугнуў чорны дым і пачуўся гулкі выбух. Цягнік усё імчаўся на поўнай хадзе. Цьмяная пляма дыму ўсё больш пашыралася. Тонкія вогненныя струмені пацяклі ўздоўж вагона, у якім ехаў гэр. Кэмпэ.

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

Ой хацела бабуленька

Ой хацела бабуленька
Той забагацеці,
Пасадзіла курачку
Куранятка меці.
Ціп, ціп, цюру-ру
Ціпа-ціпа цюр

Хмарка ідзе,
Хмарка ідзе,
Дожджык пакрапае,
Бабуленька куранятак
У хлеў заганяе.
Заганяла, заганяла,
Двое прыдаптала,
А на трэця наткнулася,
На чацвёрта ўпала.

Будзе табе бабуленько
Будзе табе, будзе —
Як прыедзе дзед з леса,
Будзе бабу біці,
Як прыехаў дзед з лесу,
Узяў шпаравіну,
Выбіў бабе праву руку,
Курцы праву спіну.

Запісаў ФЕДЗЯ АРЦЭМЮК
з ПАРЦАВА
Бельскі пав.

ДЗЯРЖАЎНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ У МІНСКУ.

А. М. ШЭЎЧАНКА НАТЮРМОРТ «КВЕТКІ».

ДЗЯРЖАЎНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ У МІНСКУ.
К. М. КОСМАЧОЎ — «НА КАЛГАСНАЙ ПАСЕЦЫ».

З ПАДАРОЖЖА ПА ЮГАСЛАВІІ

(Ад нашага карэспандэнта)

Жара стаяла немагчымая. Ад пякучых праменняў сонца, я сумесна з маім таварышам падарожжа па Югаславіі Бранкам Паўновічам, схаваўся на зацененым тарасе, аднаго з кафэ прыгожага Дуброўніка. Бранко Паўновіч з'яўляецца выпускніком аддзялення рускай мовы і літаратуры белградскага ўніверсітэта, пагэтаму і нашая гутарка не сустракае якіх небудзь перашкод. У сувязі з тым, што Паўновіч паходзіць з вёскі, праблемы сельскай гаспадаркі стаяць на другім месцы ў каталогу спраў, якія яго цікавяць. Ён толькі што прачытаў у газеце Борба палеміку з нейкім ліванскім журналістам, які праўдападобна пісаў, што Югаславія перажывацъ будзе ў гэтым годзе крызіс недахопу пшаніцы. Бранко хвалюецца. Ён ведае з прэсы і ўласнай вёскі, што гэты год будзе асабліва ураджайным, а ўраджай пшаніцы будзе мабыць рэкордным.

Праблема развіцця сельскай гаспадаркі абмяркоўваецца ў Югаславіі не менш шырока чымсьці ў нас. Прычыны агульнай зацікаўленасці сельскай гаспадаркай заключаюцца не толькі ў аптымістычных меркаваннях адносна бягучага года, але і дзяржаўных планах, якія накіраваны на ўздым сельскай гаспадаркі. Гэта дазволіць вывесці яе з застоя, у якім аказалася яна ад часу заканчэння вайны.

У акрэсленні застой няма ніякага перабольшання. Параўнанне сярэдняга ўраджаю так важных для Югаславіі культур у даваенных і пасляваенных гадах, сцвярджае гэтае акрэсленне.

	1930—9	1947—56	1930—39	1947—56
	Валавы збор у тыс. тон.		ураджай з га.	
Пшаніца, жыта	2,646	2,280	11,1	11,0
кукуруза	4,284	3,370	16,4	9,7
цукровыя буракі	616	1,240	176,0	151,0
хмель	2	1,5	6,7	9,0
бульба	1,648	1,710	60,0	72,0

За выключэннем хмелю і бульбы, паменшылася не толькі валавая раслінная прадукцыя, але таксама выдайнасць з гектара. За мінулыя два гады наглядаецца некаторы ўзрост сельскагаспадарчай прадукцыі. Аднак Югаславія, усё яшчэ не мае магчымасці поўнасцю заспакоіць збожжам патрэбы ўнутранага рынку. Між іншым, Югаславія прымушана і ў далейшым імпартаваць пшаніцу, і то з тых краін, якім перад вайной прадавала сама (нпр. Італія).

Па сутнасці толькі ў вытворчасці табаку, садаўніцтве і вырошчванні вінаграду, дасягненні Югаславіі вартыя ўвагі. З 16,5 тысяч тон у 1939 г. вытворчасць дасканалага македонскага і чорнагорскага табаку ўзрасла ў 1957 годзе да 31 тысяч тон. Тымчасам пагалоўе жывёлы ўсё яшчэ знаходзіцца на ўзроўні, які не адрозніваецца ад даваеннага.

Год	коні	каровы	авечкі	пагалоўе свіней
1931	1.333	4.883	12.291	5042
1956	1 311	5.206	11.360	4.655

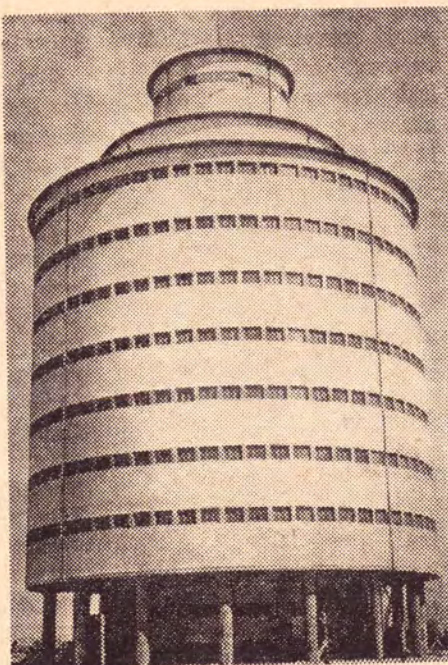

На пасбішчы авечак у гарах Македоніі.

У жывёлагадоўлі Югаславія ўсё яшчэ не можа выраўнаць нанесеных вайной затрат, а асабліва драпежніцкай гаспадаркай, якую вялі нямецкія акупанты.

Аднак павольнае, увогуле, развіццё сельскай гаспадаркі Югаславіі, абумоўлена радам тыповых прычын, характэрных для краін, якія павышанымі тэмпамі разбудоўваюць прамысловасць. У сувязі з разбудовай фабрык і заводаў уклады ў сельскую гаспадарку былі ў мінулыя гады значна меншыя, чымсьці ў прамысловасць, транспарт і будаўніцтва. Па гэтай прычыне ўзровень забеспячэння вёскі ў машыны, трактары і штучныя ўгнаенні, надта далёкі ад узроўня развітых краін — значна меншы чымсці ў нас.

Югаславія, падобна другім краінам, якія разбудоўваюць прамысловасць, перажывала перыяд, калі сяляне кідалі зямлю і ўцякалі ў горад да новай прамысловасці. Празмерна ўзрастала колькасць залежных земляў. Калі перад вайной аблогі займалі плошчу 413 гектараў, то ў сучасны момант, складаюць 660 тысяч гектараў. Урэшце на запазненне сельскагаспадарчага развіцця немалы ўплыў аказаў кансерватызм асноўных сялянскіх мас. Так напрыклад, не гледзячы на значны ўзрост вытворчасці штучных угнаенняў, у 1957 годзе сяляне рассявалі на адзін гектар у сярэднім па 10 кілаграмаў гэтых угнаенняў (у Польшчы каля 40). Гэты кансерватызм у спалучэнні з нястачай сучасных сельскагаспадарчых машын, практычна не ствараў у мінулых гадах магчымасці развіцця калектыўнай гаспадаркі. Такой прынамсі з'яўляецца характарыстыка даная самымі югаславянамі для гэтага перыяду. Таму ў сучасны момант у Белградзе апрацавана рад праграмных тэзісаў на перыяд 5-ці бліжэйших год. Рэалізацыя гэтай праграмы мае прывесці ў 1963 годзе да поўнага забеспячэння запатрабаванняў унутранага рынку ў прадукты харчавання. У аснове гэтых залажэнняў ляжыць механізацыя сельскай гаспадаркі. У сувязі з гэтым Югаславія купіла ў Англіі ліцэнзію на вытворчасць трактараў. Разбудавана таксама ўласныя прадпрыемствы вытворчасці сельскагаспадарчых машын. Значна большая чымсці да гэтай пары вытворчасць трактараў, гэты факт аднак мае асноўнае значэнне. У сучасны момант адзін трактар прыпадае аж на 562 гектары апрацоўваных зямель. Рэалізацыя гэтага плана ва ўмовах Югаславіі, у некаторай ступені будзе абумоўлена надвор'ем. Працяглыя засухі могуць пакрыжаваць найбольш рацыянальныя прадугледжанні.

Сучасны тыпавы элеватар.

Здаралася гэта не адзін раз у 40-ых гадах. Аднак два апошнія гады былі для югаслаўскай сельскай гаспадаркі наогул карыснымі. Прынеслі яны, напрыклад, значнае развіццё садоўніцтва і вінаградных палеткаў. У галіне вытворчасці сліў Югаславія займае другое месца ў свеце. Калі разыходзіцца аб вінаградныя ўправы, то гэтая краіна экспартуе ў сучасны момант 10 тысяч тон вінаграду і 300 тысяч гекталітраў віна ў год. Хіба таму ў Югаславіі, маладое белае віно каштуе менш ад піва.

Заўвага аб смачным віне прыпамінае мне, што мы сядзім у зацененым кафэ Дуброўніка і што замест аб сельскай гаспадарцы, павінны мы гаварыць аб прыгажосці гэтага незвычайнага горада. Аднак Дуброўнік, гэта ўжо зусім іншая тэма і я вярнусь да яе другім разам.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

* Przewodnik gospodarczy — Belgrad 1958 і M Rocznik Statystyczny 1959.

Б. НІКІЦЮК

У І М Я

Гітлераўцы мардавалі спакойнае насельніцтва, без агародак і літасці. Каб забіць чалавека, ім не патрэбны былі глыбейшыя прычыны. Мардавалі камуністаў і іх прыхільнікаў. Расстрэльвалі нават тады, як сын ці дачка не хацелі ехаць на работы ў Германію. Такім чынам загінулі Аляксей Зялінскі і Яўгень Рэент з Старога Ляўкова.

Немцы забівалі нават за тое, калі хто зарэзаў сабе парсюка без іх дазволу (а дазвалялі вельмі рэдка). Па гэткай прычыне загінулі Міхась Болбат і Павел Гарбарук са Старога Ляўкова.

Дзесяткі асоб загінулі ў лагерах смерці. Вось некаторыя з іх: Сцяпан Палійчук, Пётр Гарашкевіч з Дашоў; Янка Сахарчук і Валтрамей Грыгарук з Пограбаў; Трахім Якубовіч, Марк Намецкі і Піліп Клімюк са Старога Корніна; Янка Астапчук з Дабрывады, Ян Шыманскі і Герасім Казак са Стажыны.

Дамоў вярнуліся адзінкі: Пелагея Панецкая, Марыя Яканюк, Андрэеўская з Гайнаўкі, Аляксей Кучка з Махнатага.

Гітлераўцы былі перакананы, што пры дапамозе зверскіх расправаў аглушаць народ, зробяць з яго паслухмянае, ціхае стада. Такім чынам імкнуліся паказаць людзям, што кожны, хто супрацоўнічае з партызанамі, загіне такой смерцю. Але людзі ўсё больш разумелі, чым з'яўляецца гітлераўскі «новы лад». Гартавалася ўпартасць і баявы дух у палякаў і беларусаў. Яны плячо ў плячо арганізаваліся ў рады, каб разам змагацца з ворагам, знішчаць яго «новы лад», які неабмежавана разгортваў свае бандыцкія лапы.

Фашысты мардавалі не толькі дарослых, яны не праміналі нават старых і маленькіх дзяцей. Яны лічылі на тое, што зверскімі расправамі прымусяць людзей да паслухмянасці, а партызаны згінуць без сувязі, матэрыяльнай дапамогі і папаўнення радоў.

Вятроў — партызан Белавежскай пушчы.

Аднак моцна прамахнуліся. Не ведалі зрэшты псіхалогіі беларусаў і палякаў. Насельніцтва рэалізавала заклік «біць гітлераўскіх бандытаў - людаедаў».

У 1942 г. партызаны пакляліся на магілах памардаваных у Белавежы, што будуць бязлітасна, да апошніх сіл біць фашыстаў, адпомсцяць ворагу за спаленыя вёскі, за смерць тысяч людзей, за гвалты і грабяжы. Людзі ішлі мсціць ворагу несучы на вуснах гарачыя словы «кроў за кроў, смерць за смерць». Паднялася збройная барацьба з акупантам.

Утвараюцца атрады і партызанскія групы. Ужо ў 1942 годзе ў пушчы працавалі партызанскія групы Сцяпана Федаровіча, Васіля Пятровіча, Аляксеява, Кастуся Сібірака, Петракова і Міколы Улезла, Міколы Боўтрыка, Косціна і іншыя.

Аб'ядноўваў гэтыя групы і камандаваў імі Іван Іванавіч Крылоў — член Камуністычнай партыі Беларусі.

З'яўляюцца і першыя рэгулярныя партызанскія атрады. Вось некаторыя з іх: атрад імя Тэльмана, Макарава, Кутузава і Суворава. Побач з развіццём партызанскага руху арганізуюцца антыфашысцкія камітэты.

Між інш. камуністы Уладыслаў Нікса з Аляксандрам Назаруком, Яфімам Ракоўскім, Уладзімірам Пракапюком, Якімам, Янкам і Міколай Парфенюкамі арганізуюць моцны антыфашысцкі камітэт у вёсцы Градочна каля Нарвы, які наладзіў сувязь з савецкімі палоннымі.

Неўзабаве яны ўтвараюць партызанскую групу, якая пачаткова налічвае 15 асоб са старшым лейтнантам Шурай Красевым, лейтнантамі Міколай Пшанічным, Шурай Жураўлёвым і Вятровым на чале. Сувязныя — Нікса з Градочна, Нікановіч і Цімашук з Макаўкі дастаўлялі партызанам лякарствы і ежу.

У маі 1942 года партызанская група пад кіраўніцтвам Косціна трапіла на нямецкую засаду ў 35 аддзяленні ў Ляцкай Пушчы.

Немцы акружылі партызанаў. Партызанам заставаўся адзін выхад — прарваць акружэнне. Пачалася барацьба.

Партызаны наступалі ў напрамку дарогі. Яны адкрылі моцны агонь, якім знішчылі 8 немцаў і выйшлі з акружэння. У гэтай сутычцы быў забіты адзін партызан, а Сяргей Харкевіч — лёгка параненым.

Партызаны ідуць далей. Праз не-

Родныя краявіды

Над ракой Нарвай.

фота — В. Баршчэўскі

Аб падрыхтоўцы мастацкай выстаўкі

Беларускае літаратурна - мастацкае аб'яднанне мае намер адкрыць у Беластоку выстаўку жывапісу і графікі.

Да гэтага часу ўдзел у выстаўцы заявілі беларускія мастакі - прафесіяналы — Аглая Артысевіч, Янка Анісэровіч, Люба Красоўская і Уладзімір Карпенюк.

ТЭАТРАЛЬНА - МАСТАЦКІ СЕМІНАР І...

У панядзелак — 3 жніўня ў Супраслі распачаў працу тэатральна - мастацкі семінар для настаўнікаў — арганізатараў беларускага мастацкага руху. Закончыцца ён 22 жніўня.

У сераду —5 жніўня адбыўся ўрачысты вечар знаёмстваў. У праграме былі танцы, спевы і гульні.

У семінары ўдзельнічае 43 асобы. Кіраўніком семінара з'яўляецца тав. Асцілоўскі.

... «ХАРАВЫ ЛАГЕР»

У панядзелак — 10 жніўня выехаў у Супрасль пад Беластокам калектыў песні і танца Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Пачаўся там двухтыднёвы падрыхтоўча - навучальны курс у сувязі з недалёкім аглядам у Варшаве рэпрэзентацыйных мастацкіх калектываў нацыянальных меншасцяў, які адбудзецца ў пачатку 1960 г.

Дарэчы адзначыць, што на падобным аглядзе ў 1958 годзе наш калектыў здабыў першае месца. (ся)

ЧАМУ НЕ ХАПАЕ ПАДРУЧНІКАЎ У ШКОЛЕ

У гэтым годзе забеспячэнне школ падручнікамі мабыць некалькі лепшае, але далёка яшчэ да таго, што хацелася б бачыць. Дом кніжкі ў Беластоку мае на складзе поўныя камплекты падручнікаў толькі для І, ІІ, ІV класаў. У камплекце для ІІІ класа нехапае чытанкі, наклад якой поўнасцю распраданы. Перавыданне гэтага падручніка запланавана ўжо з прымяненнем новага правапісу, толькі на наступны школьны год. Паўстае пытанне: а чым будуць карыстацца вучні ў гэтым годзе?

Зусім дрэннае становішча з падручнікамі для V класа. З тыража чытанкі «Беларускае слова» засталося на складзе толькі каля 400 экземпляраў, што падзеленае на колькасць вучняў, складзе, па аднаму падручніку на 2—3 дзяцей. Улічыўшы, што пэўную колькасць гэтага падручніка школьнікі змогуць набыць ад прашлагодніх пяцікласнікаў, усёроўна ўсім не хопіць. Перавыданне чытанкі таксама запланавана толькі на наступны школьны год.

Зусім няма на складзе падручнікаў граматыкі для V, VІ і VІІ класаў. Дом кніжкі сумесна з Міністэрствам асветы склалі адпаведныя заказы на гэтыя падручнікі, а таксама на падручнікі граматыкі для ліцэальных класаў і настаўнікаў — Мінскім выдавецтвам. Аднак да гэтага часу Дом кніжкі ў Беластоку не атрымаў яшчэ нічога.

Няма таксама падручніка гісторыі. Ранейшыя выданні значна ўстарэлі і школы не могуць імі карыстацца. Дом кніг і ў Беластоку атрымаў пэўную колькасць падручнікаў «Гісторыя БССР» выданай Акадэміяй навук БССР. Гэтыя падручнікі прыстасаваныя для вышэйшых навучальных установ і выкарыстаць іх у школе амаль немагчыма.

Для сярэдняй школы Дом кніжкі мае толькі хрэстаматыі і падручнікі па літаратуры.

Справы пагаршае факт, што нават існуючыя падручнікі, якія мае на складзе Дом кніжкі — школы набываюць неахвотна. Усё гэта больш раннія выданні і не прыстасаваны да новых вымаганняў. Ужо больш года мінула ад часу ўвядзення новага правапісу. Да гэтай хвіліны не перавыданы ні адзін падручнік. Запланавана, але толькі на наступны школьны год, перавыдаць усяго некалькі падручнікаў.

Новы навучальны год ужо зусім блізка і калі сітуацыя не папраўіцца, нашым школьнікам пагражае факт, што яны застануцца без патрэбных падручнікаў.

Звяртаемся да Кураторыум у Беластоку і Міністэрства асветы, каб у бліжэйшыя дні папраўіць існуючае становішча. Справа — тэрміновая. (пч)

КАБ ЛЕПШ ЗНАЦЬ РОДНУЮ МОВУ

6 жніўня г. г. 10-асабовая група студэнтаў будучага ІV-га курса секцыі Беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, выехала на практыку да сталіцы БССР. У Мінску нашы студэнты правядуць 45 працавітых дзён. У праграме іх практыкі прадбачацца практычныя заняткі на беларускай мове і літаратуры, а таксама запазнанне з дасягненнямі беларускага народа ў іншых галінах культуры. Галоўная мэта практыкі — вывучэнне беларускай мовы. За паўгода студэнты пачнуць ужо рыхтавацца да напісання дыпломных прац. (М. К.)

...АЙЧЫНЫ

4)

калькі дзён група Косціна збіраецца ў начны паход у вёску Капітаншчына.

Але партызанскія разведчыкі — Шура і Васька — трапілі ў нямецкую засаду. Шура загінуў на месцы, а раненага Ваську гітлераўцы павесілі за ногі на дрэве. Гітлераўцы, нібыта за забіццё немца, замардавалі як закладнікаў Аляксея Зялінскага і Аўгеня Рэента. Гітлераўцы зацкавалі іх сабакамі, а потым паўжывых закапалі ў зямлю. Гітлераўскі камандзір загадаў спаліць і знішчыць вёску. Запальныя снарады пасыпаліся на стрэхі хат і стадолы.

Уся вёска стаяла ў агні. Людзі выбягалі з хат і кідаліся ў гароды, але гітлераўскія кулі касілі іх жыццё. Пасля нейкага часу фашысты арганізуюць новую засаду на партызан непадалёку вёскі Ахрымы. Але на гэты раз іх падгледзеў сувязны — Дзмітры Несцярук з Старога Ляўкова.

У чэрвені 1942 года партызанская група Васіля Пятровіча падышла ў Ашчэпіны і там заатакавала гітлераўскі атрад.

Разгарэўся заўзяты бой, які працягваўся некалькі гадзін. Партызаны нанеслі вялікія страты немцам.

Васіль Пятровіч Кірычэнка, які даводзіў адной з большых партызанскіх груп у Белавежскай пушчы

Немцы былі вымушаны адступіць і ўцячы з лесу.

Кожны месяц прыносіў новыя звесткі аб тым, як змагаюцца партызанскія групы і атрады з гітлераўцамі.

Іван Іванавіч Крылоў, пры дапамозе атрада ім. Каліноўскага, наладзіў сувязь з камандаваннем партызан на Беларусі. Гэта быў моцны штуршок, які падмацаваў дух нашых партызан для далейшай барацьбы з фашызмам.

З таго часу партызаны рэгулярна атрымлівалі літаратуру, весткі з фронта, а пасля радыёвыя абсталяванні і боепрыпасы. Вялікую дапамогу Івану Іванавічу Крылову праявілі сувязныя: Аляксандр Юрчук, Рыгор Саевіч, Янка Верамюк, Сцяпан Койла, Цярэнці Яноўскі. Сувязныя прыносілі каштоўныя інфармацыі, зброю і харчаванне. Партызаны безупынна разгортваюць дзейнасць. Група Івана Іванавіча заатакавала і знішчыла нямецкі транспарт на дарозе Гайнаўка — Белавежа. Партызаны абстралялі нямецкае войска, што стаяла на лясных чыгунках у Гайнаўцы. Узарвалі чыгуначны транспарт — у тым ліку знішчылі 40 вагонаў і лакаматыў па шляху Гайнаўка — Нараўка.

Група партызан пад кіраўніцтвам І. І. Крылова размантавала чыгуначныя рэйкі на працягу аднаго кіламетра. Каб расшыфраваць сувязных і ўстрымаць партызанскія дзеянні, немцы карыстаюцца мясцовымі здраднікамі. Імі аказаліся: Ян Янчук і Фёдар Андраеўскі. Пры іх дапамозе немцам удалося арыштаваць шэсць асоб, якія былі сувязнымі. Аднак хутка пасля таго І. І. Крылоў партызанскім судом расстраляў Яна Янчука, а праз некалькі дзён пасля Ігар Бабайлаў выканаў смяротны прысуд на Фёдары Андраеўскім.

У маі 1942 года група з 60 партызанаў перамясцілася ў пушчу над ракой Нараўкай. Немцы разаслалі шпікаў, заданнем якіх было выявіць месцазнаходжанне партызан. Але і тут не павялося. Партызаны выкрылі і ліквідавалі шпікаў, а самі перайшлі ў іншае месца. Атрад падзяліўся на дзве групы. Адна з іх пад камандаваннем І. І. Крылова, Ігара Бабайлава і Любы Корневай выкапала ў глухім лесе невялікую зямлянку і рыхтавала забеспячэнне на зіму.

(Працяг будзе)

Ян Янкушык — агент гестапа.

Шкляныя дамы

Сучаснае будаўніцтва шукае ўсё новых спосабаў і новых матэрыялаў для пабудовы дамоў. На захадзе, у прыватнасці ў ЗША ўсё большае значэнне ў будаўніцтве дамоў набірае шкло. Тэхналогія прадукцыі шкла стаіць там на высокім узроўні і вырабляецца шкло многіх відаў.

Як будуецца шкляны дом? Шкілет будынку робіцца са сталі, і ўстаўляецца шкляныя сцены.

Адным з больш цікавых родаў шкла, якое выкарыстоўваецца ў будаўніцтве дамоў з'яўляюцца шкляныя пліты, пакрытыя на паверхні тоненькім слоем серабра ці золата.

У дзень праз такія шкляныя сцены, тыя хто знаходзіцца ў будынку, бачаць усё на вуліцы, а з вуліцы нічога не відаць. Ноччу, калі ў доме гарыць святло, сцены прасвечваюцца з абодвух бакоў.

Іншым родам шкла, якое скарыстоўваецца ў амерыканскім будаўніцтве з'яўляюцца пліты, якіх паверхня парэзана наўскос. Празрыстасць гэтага шкла залежыць ад кірунку, з якога падаюць сонечныя прамені, г. зн. ад таго, дзе знаходзіцца Сонца на небе. Рана і пасля поўдня прызматычныя пліты прапускаюць усе сонечныя прамені. У поўдзень прамені адбіваюцца. Гэта ахоўвае будынак перад празмерным награваннем.

У шкляным будаўніцтве няма акон. Ветрацца шкляныя дамы пры дапамозе спецыяльнага кліматызацыйнага абсталявання ўнутры будынкаў.

Ці сапраўды існуе „Снежны чалавек"?

З пісьмовага паведамлення прафесара РЫНЧЭНА, Уланбатар. 1958 год:

«Адна пажылая габійка год сямідзесяці расказвала мне, што яе карміла грудзьмі алмаска. Справа была так: бацька гэтай жанчыны пайшоў з караванам. Маці пайшла са статкам авечак да калодзежа паіць авечак, а груднoе дзіцё пакінула ў юрце, як гэта робіцца і цяпер. Было лета і юрта была пустая. Вяртаючыся з авечкамі, маці раптам пачула плач дзіцяці і ўбачыла, што дзверы юрты расчыненыя. Яна ў страху кінулася да юрты і ўбачыла, што голая жанчына, з целам пакрытым рэдкімі рыжаватымі валасамі, корміць грудзьмі яе дзіцё.

Маці крыкнула ад страху і кінулася ратаваць сваё маленства. Валасатая істота ўздрыгнула ад крыку, хутка паклала дзіця і, выскачыўшы з юрты, прабегла побач маці, якая кінулася ў юрту. Дзіўная істота была касалапай і хутка схавалася ў саксаулавым зарасніку. Ногі ў гэтай істоты былі крывыя, а рукі даўжэйшыя, чым чалавечыя. Людзі сказалі пасля, што гэта была алмаска, і вырашылі, што ў яе, напэўна загінула дзіцё і грудзі распірала ад малака.

«Я ніколі ў жыцці не хварэла, і як гавораць старыя людзі, гэта таму, што я ссала малако алмаскі» — закончыла свой расказ мая інфарматарша».

*

З паведамлення казачніка САЯКБАЯ КАРАЛАЕВА (запісана ў 1958 годзе Е. А. Целішавай):

«У Кемінскім раёне, Фрунзенскай вобласці, ёсць калгас Бейшыке. Там жыве каля трыццаці перасяленцаў з Кітая, якія цяпер з'яўляюцца членамі гэтага калгаса. Адзін з іх, Амралы, расказваў, што ў перыяд іх знаходжання ў Кітаі, ім давялося многа вандраваць; урэшце, яны пасяліліся ў Тыбеце. Там было многа дзічы і архараў, і жылі яны, здабываючы сабе ежу паляваннем.

Аднойчы ў іх прапала жанчына. Яна доўга не вярталася, і яе палічылі загінуўшай, а нават справілі па ёй памінкі. Аднак прыблізна праз год яна прышла, уся абарваная. На пытанні дзе яна была і што з ёй здарылася, жанчына расказала, што калі яна хадзіла за дравамі, яе злавіў і пацягнуў да сябе кіш-кікі, дзікі чалавек. Ен параўнальна мала адрозніваўся ад чалавека, толькі быў пакрыты поўсцю і не мог гаварыць. Дзікі чалавек зрабіў яе сваёй жонкай. Жанчына сказала, што хутка ў яе п[illegible] быць ад яго дзіця. Муж жанчыны забіў яе, за што і быў пакараны ўладамі.

Паколькі жанчына ў сваім расказе ўказвала прыблізна, дзе знаходзілася логава дзікага чалавека, улады накіравалі туды некалькі чалавек для захопу гэтай істоты. Сапраўды, там былі злоўлены дзікія мужчына і жанчына, пакрытыя поўсцю».

(Працяг у наступным нумары)

Пра „Рудні" і „Руднікау"

Прырода не вельмі шчодра абдарыла Падляшскую зямлю мінеральнымі выкапнямі. Калі і было нешта з прыродных мінеральных багаццяў на паверхні, дык нанесеныя са Скандынаўскіх гор ляднікамі пяскі і іншыя горныя пароды пакрылі іх тоўстым пластом, закрываючы ад чалавека.

Чалавек, які пражываў на гэтых землях здавендаўна ведаў аб дабрачынным значэнні і карысці вырабаў з жалеза. Аб гэтым мы даведваемся са шматлікіх раскопак праславянскіх паселішчаў як Біскупін, а таксама славянскіх гарадзішчаў — паселішч над ракою Бугам. Амаль у кожнай з такіх раскопак, археолагі знаходзяць вялікую колькасць рэчаў гаспадарскага і хатняга ўжытку зробленых з жалеза.

Побач з паселішчамі, пры раскопках знаходзяць і своеасаблівыя «гуты» жалеза, — малыя па намерах «доменныя печы», дзе «варылі», руду, якія ў тыя часы звалі «рудкамі». Сыравінай для іх была дзернавая руда і драўляны вугаль.

Калі, з цягам часу, гаспадарчае жыццё на Падляшшы, пасля засялення яго беларускімі плямёнамі, пачало шпарка разгортвацца, патрэба ў вырабах з жалеза ўзрастала з кожным годам. Гуты — рудкі і капальні — рудні ўзніклі ўсюды, дзе толькі знаходзілася дзернавая руда. А было яе ў тыя часы на нашых землях багата. Асабліва над падляшскімі нізіннымі рэчкамі і ручаінамі, хоць і дробнымі кавалкамі, але многа. Ляжала яна не глыбока пад дзярном, ад гэтага і яе назва «дзернавая руда». Часткова руду вылаўлівалі з балотных крыніц, дзе яна і сёння выступае як бурая жыжыца.

Месцы, дзе знаходзілася руда, спакон веку носяць названні, звязаныя са словам «руда». Вось чаму шматлікія невялікія рэкі і ручаіны на Падляшшы носяць папулярную назву «Руднік», балоты і паплавы — «рудыя».

Людскія паселішчы, дзе здабывалася руда, атрымалі імя «Рудні», а людзі, якія займаліся яе дабычай і апрацоўкай — «руднікамі». Цікава заўважыць, што з бегу ракі Нарвы ёсць левы яе дапльіў Руднік, каля яго вёска Рудня, а ніжэй, насупраць мястэчка Нарвы, мясціна Рудка. Відаць пад Руднікам дабывалася руда, у вёсцы Рудня жылі руднікі, якія гэтым займаліся, а ў Рудцы сплаўленая Нарвай руда «варылася».

У гутах - варыльнях з руды рыхтавалі галоўным чынам рольныя прылады, як сашнікі да сох, сярпы, косы і г. д. Да нас дайшлі запісы, што яшчэ ў мястэчку Нарве ў 1660 годзе было трох руднікаў. У 1561 годзе была рудня каля Кнышына на рацэ Яскры, дзе руднік даваў у год 60 сашнікоў.

Там жа ў 1574 годзе ўзнікла новая рудня пры сажалцы на рэчцы.

З цягам часу гэтая галіна прамысловасці на Падляшшы пачала знікаць. Мясцовыя падляшскія вырабы былі вымушаны скапітуляваць перад прывазнымі з Вроцлава і Гданска жалезнымі вырабамі, якія былі значна таннейшымі і больш трывальшымі. Толькі назвы вёсак, мясцін, рэчак і ручаін захавалі да нашых дзён вестку аб тым, што Падляшша ў далёкім мінулым мела сваю багатую жалезаплавільную прамысловасць.

(мг)

Толькі для дзяўчат

На шлюб

Шлюбная сукенка неабавязкова павінна быць белая. Галубая, ружовая таксама будзе прыгожая, калі толькі з густам пашытая.

Непадзельна запанавала ў нас кароткая мода. Цяпер у кароткай сукенцы (толькі за калені) ідзеш на шпацыр, у кіно, тэатр, на забаву, да працы. Выгадней яно і прыгажэй, ды і лепш падабаемся мужчынам.

Непадзельна запанавала кароткая мода і ў шлюбным уборы.

Модна і прыгожа выглядае маладая без веляна. Калі ўжо велян, то толькі кароткі. Прышпільваем яго залежна ад упадабання, прычоскі, будовы твару.

Вельмі прыгожа можа выглядаць маладая ў касцюміку, які прыдасца і пасля шлюбу.

Усім, хто неўзабаве думае стаць пад вянец, раю скарыстаць нашы парады, а таксама жадаю шчасця ў сямейным жыцці.

Нявыкарыстаныя магчымасці

Гарадок. Хто не чуў аб ім, хто ж не чытаў аб гарадоцкіх мастацкіх калектывах на старонках «Нівы».

Гарадоцкія самадзейныя артысты выступалі на сцэнах не толькі Беласточчыны, але і ў Варшаве, а таксама іншых гарадах Польшчы.

Як кожны калектыў так і гарадоцкі хор меў свае ўзлёты і ўпадкі. Шмат харыстаў выехала з Гарадка, іншыя з аб'ектыўных прычын не маглі ўдзельнічаць у працы хору. Засталася аднак група энтузіястаў, якія працавалі і працуюць далей. Гэта Ніна Мушынская, Ніна Цыванюк, Саша Яроцкая і іншыя. Не складалі яны, як гэта гаворыцца, зброі. У шчуплым калектыве яны далей працавалі і працуюць.

Перастаў існаваць шматлікі хор — арганізавана трыё. Ставіліся і ставяцца тэатральныя пастаноўкі, зразумела, у меру сваіх магчымасцей.

Калектыў мае цікавыя планы. Думае заспакоіць культурныя патрэбы не толькі старэйшых жыхароў, але і дзяцей. Вялікая мара Ніны Мушынскай—гэта інсцэнізацыя беларускіх казак.

Як бачым, у Гарадку нешта робіцца. Не ведае аб гэтым Павятовае Праўленне БГКТ у Міхалове, ні Галоўнае Праўленне ў Беластоку. Рэдкімі гасцямі ў Гарадку з'яўляюцца апошнім часам прадстаўнікі ўлад Таварыства. А гэта ж сродак пры дапамозе якога можна шырока разгарнуць не толькі культурную дзейнасць, але разам з тым і арганізацыйную. Ёсць людзі, якія хочуць працаваць, ёсць магчымасці да працы. Трэба толькі арганізаваць пры дапамозе Таварыства і адпаведна выкарыстаць у сваёй дзейнасці.

М. МАТЭЙЧУК
Гарадок

Выступае прадстаўнік В'етнама — Нгуен Ван Кінг

ЭСПЕРАНТЫСТЫ З УСЯГО СВЕТУ Ў БЕЛАСТОКУ

У сувязі з 100 гадавінай нараджэння Людвіга Заменгофа, стваральніка міжнароднай мовы — эсперанта, у першых днях жніўня, у Варшаве, адбыўся 44 Сусветны кангрэс эсперантыстаў.

Пасля заканчэння кангрэса, 6 жніўня г. г. амаль 500-асабовая група эсперантыстаў з усяго свету, на чале са старшынёй Сусветнага саюза эсперантыстаў — праф. Джорджо Кануто наведала Беласток, горад у якім нарадзіўся і жыў Людвіг Заменгоф.

Каля 11 гадзін раніцы да Беластоцкага вакзала, падыходзіць спецыяльны цягнік. З яго выходзяць Джорджо Кануто, старшыня Польскага Саюза эсперантыстаў — Андрэй Райскі; выдатны паэт, які піша ў мове эсперанта — Юльё Бадж — венгер па нацыянальнасці і іншыя эсперантысты. Іх горача вітаюць сабраныя тут жыхары горада на чале з прадстаўнікамі ўлад.

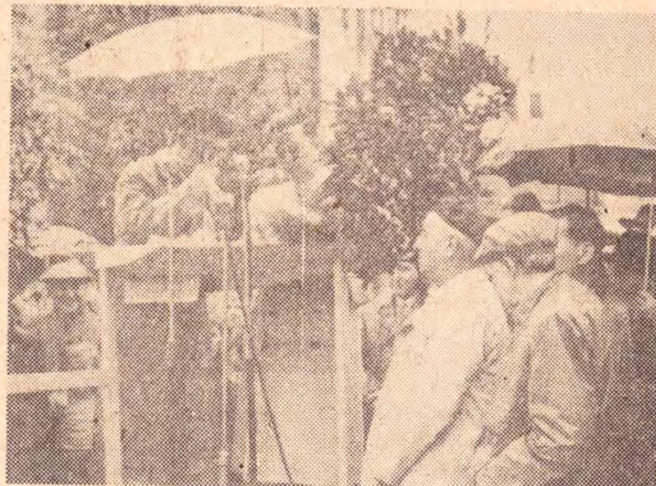
Беластоцкія гарцэры ўручаюць эсперантыстам букеты кветак. Іграе аркестр. Госці накіроўваюцца да сквера пры вуліцы Мальмеда. Тут будзе ўмураваны вугольны камень пад помнік Людвігу Заменгофу. У скверку сабраўся тысячны натоўп. Да прысутных выступае з прамовай старшыня прэзідыума МРН — Ежы Крахмальскі, а пасля прафесар Кануто і прадстаўнік далёкага В'етнама — Нгуен Ван Кінг.

Затым усе накіроўваюцца на Касцельную вуліцу, пры якой будуецца новая школа. Школу гэту названа ім. др. Л. Заменгофа. У ёй дзеці будуць вывучаць мову эсперанта. З прамовай выступае намеснік старшыні прэзідыума МРН— К. Казлоўскі. Прысутныя спяваюць гімн эсперанта. У заключэнне ўрачыстасці прысутныя горача ўспрынялі верш Юльё Баджа прачытаны аўтарам у мове эсперанта. Вечарам эсперантысты ад'ехалі ў Варшаву.

(вб)

У скверы, дзе будзе пабудаваны помнік Л. Заменгофу, выступае праф. Джорджо Кануто.

Каля новапабудаванай школы ім. Л. Заменгофа выступае К. Казлоўскі. Злева стаяць: праф. Джорджо Кануто, паэт — Юльё Бадж, Андрэй Райскі, і старшыня Беластоцкага аддзела ПСЭ — Лявон Кладзіцкі.

фота — А. Здрадоўскі.

Смерць у студні

Ноччу з 29 на 30 ліпеня ў вёсцы Парцава (Бельскага павета), скочыла ў студню і пакончыла такім чынам з сабой 74-гадовая жанчына Вера Бабулевіч. Прычынай самабойства паводле слоў яе сям'і, была працяглая нервовая хвароба.

(М. К.)

Павесілася

У мінулым месяцы, у вёсцы Вялікія Тынявічы (Гайнаўскі пав.) павесілася пажылая жанчына Марыя Курыяновіч.

Як гавораць жыхары гэтай вёскі, прычынай самагубства была смерць брата, якога за часоў акупацыі Марыя Курыяновіч выдала немцам.

Я. Б.

Па слядах нашых артыкулаў

Справа ў пракурора

У 24 нумары «Нівы» мы пісалі ў артыкуле п. з. «Купіў свяцілішча», што б. старшыня ГРН у Шымках — Ян Панек купіў за 803 зл. б. вясковую свяцілішча і зрабіў з яе хлеў.

Як паведамляе Інспектарат асветы ў Беластоку факты паданыя ў артыкуле пацвердзіліся. Саюз Сялянскай моладзі накіраваў справу да пракурора.

(мб)

Дом з жужлю

На вёсках яшчэ зусім мала будуюць дамоў з жужлю. А шкада, бо дамы з жужлю моцныя і цёплыя, прыгожа выглядзяць і не дорага каштуюць. Дом з жужлю у Міклашах пабудаваў грам. Трусевіч і вельмі ім задаволены. Было б пажаданым, каб гаспадары, як мага больш выкарыстоўвалі жужаль у будаўніцтве.

М. К.

Цягнік—падпальшчык

13.VII г. г. цягнік, які ехаў з Семяноўкі да Цісаўкі (Гайнаўскі павет) іскраю з паравоза запаліў сена. Згарэла тры стагі, некалькі капіц, а таксама валкі зграбленага сена. Згарэла б шмат больш, але рабочыя, якія працуюць на чыгунцы лакалізавалі агонь і не дапусцілі агню да другіх стагоў. Агонь мог нарабіць значна больш страт для сялян.

Малайцы рабочыя з чыгункі!

КАСТУСЬ КЛІМ
вёска Буды
Беластоцкі павет

Стонка пагражае ў Гайнаўскім павеце

У Гайнаўскім павеце выкрыта агулам больш трыццаці вогнішчаў бульбяной стонкі. Між іншым яе знайшлі ў такіх вёсках як Тынявічы Вялікія, Ласінка, Гарадзіска, Барысаўка, Лапухоўка.

Сяляне не абмяжоўваюцца толькі да службова вызначаных дзён масавага кантролю, але кожны сам стараецца дакладна перашукаць свой участак, а таксама распыліць па ім «азатокс», пры дапамозе машын прывезеных з Нараўскага ГС-а. Хоць і кожны «дэсант» стонкі ліквідуецца, аднак пагроза з яе боку для бульбы не паменшылася.

ЯНКА

Карыстайцеся бясплатнымі парадамі нашага юрыста ў „Н'ве"

Папраўка

У 31 (179) нумары нашага часопіса, па віне рэдакцыі, былі дапушчаны дзве важныя памылкі ў размяшчэнні подпісаў пад малюнкамі на восьмай старонцы.

Пад малюнкам, дзе знаходзіцца подпіс «Ілюзіі» павінен быць подпіс «Памятка аб поўдні» і наадварот.

Нашых паважаных чытачоў ветліва перапрашаем.

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: misięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł. rocznie — 28,80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16.

Nkł 15 Btk P-3

ВЫПАДАК З ПАРТФЕЛЕМ

Людзі падыходзілі да акенца білетнай касы, бралі білеты, і спяшаліся на цягнік, які праз некалькі хвілін павінен быў ад'ехаць. Тыя, хто не спяшаўся, сядзелі на лаўках і драмалі.

Ніхто не звярнуў асаблівай увагі, калі да касы падышла маладая дамачка, і, палажыўшы партфель на лаўцы ля самага акенца, пачала прасіць білет. За ёю падышоў пажылы мужчына ў паношаным капялюшы і такім жа шэрым паліто. Чалавек зняў капялюш і ўжо намерыўся сунуць руку за пазуху па грошы, каб купіць білет. Тут ён убачыў на лаўцы партфель і накрыў яго капялюшам. Затым азірнуўся на бакі і пераканаўшыся, што на яго ніхто не звяртае ўвагі, узяў капялюш разам з партфелем, налажыў яго на галаву і, нібы спяшаючыся на цягнік, пайшоў са станцыі.

Маладая дамачка ўзяла білет і хацела палажыць яго ў партфель. Тут толькі яна ўбачыла, што на партфелі і след прастыў.

Яна падняла вядомы толькі жаночаму роду крык, і з лаянкай накінулася на касіра, абвінавацішы яго ў пакражы.

— Насажалі вас ірадаў на нашу пагібель, каб абкрадалі людзей! — крычала дама.

— Выбачце, паненка, я не бачыў ні партфеля, ні вашых грошай, — апраўдваўся ў нічым не вінаваты касір.

На крык з'явілася міліцыя, спісала пратакол і справа пайшла ў суд. Суд прызнаў вінаватым касіра і вызначыў яму кару згодна з параграфам карнага кодэксу за прысвойванне чужой уласнасці.

Аднак зараз жа, як толькі суддзя прачытаў пастанову суда, з'явіўся наш знаёмы ў паношаным капялюшы, падышоў да разгубленага абвінавачанага і шапнуў яму на вуха:

—Дай 500 зл., то я цябе абараню.

Абвінавачаны ўхапіўшыся апошняй ніткі ратунку, сунуў у кулак незнаёмаму 500 зл., а той, зараз жа папрасіў у суда слова.

— Высокі судзе — пачаў, — гэты чалавек, якога вы засудзілі турэмным зняволеннем, нічога не вінаваты. Ён не краў партфеля з грашыма. Зрабіў гэта я. Вось той партфель, — паказаў незнаёмы.

— Як, паненка, ваш гэты партфель?

— Мой! Мой! — закрычала маладая дама.

— Ну, дык вінаваты ў такім выпадку буду я, — працягваў далей незнаёмы.

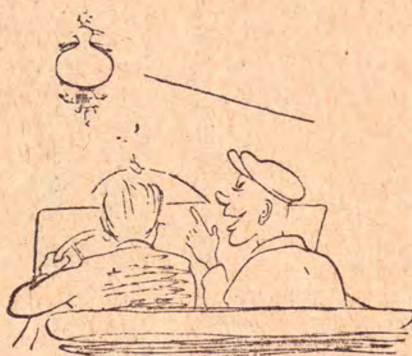
— Амбітны з вас злодзей, — прагаварыў здзіўлены суддзя. А калі так, то пакажыце, як вы гэта зрабілі. З гэтымі славамі суддзя палажыў на стол свой партфель.

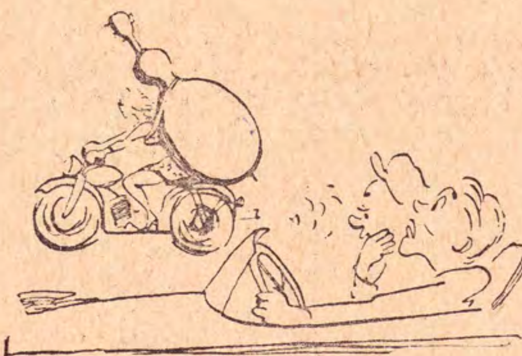
— Ну, вось гэтага пытання я і чакаў. Прашу глядзець, буду паказваць усё па-парадку.

Тут незнаёмы падышоў да стала. Затым адышоў да парога, адкуль ізноў накіраваўся да стала. Накрыў партфель капялюшам, паклаў яго на галаву і сказаўшы: — памінай як звалі, — знік за дзвярыма судовай залы.

За ім кінулася паклікаеая міліцыя, але ні партфеля, ні незнаёмага не ўдалося ім адшукаць. Абвінавачанага суд апраўдаў.

Я. БЕРАЗАВЕЦ

РАСЧАРАВАННЕ

мал. А. Кохава

ГОРКІЯ П'ЯНІЦЫ

Аднойчы выпіваючы, Трахім гаворыць куму:

— Кум, давай заложымся, што больш гарэлкі піць не будзем.

— Давай, толькі аб што?

— Аб паўлітра.

гс.

ЗРАБЛЮ ТОЕ, ШТО З ТЫМ

Дарогай насустрач сябе ехалі веласіпедамі два мужчыны. Адзін крычыць да другога:

— Ты, мінай! — бо зраблю тое, што з тым.

— Перапалоханы той мінае і пытае:

— Ой, а што ты з ім зрабіў?

— Мінуў і паехаў.

Прыслаў

ЮРКА СКЕПКО
в. Альхоўка
п. Нараўка

Народныя жарты

Аднойчы, чалавек, які не меў адкуль узяць грошай, выкапаў яму, сеў над ёю з вудай і сядзіць.

Каля яго праходзіць студэнт і пытае:

— Што вы робіце?

— Лапаю — адказвае той.

— Што лапаеце?

— Ну, лапаю, — адказвае чалавек.

Колькі студэнт яго ні пытаў, той гаварыў — толькі адно — «лапаю». Нарэшце кажа:

— Дасі сто злотых, тады і скажу, што я лапаю.

Падумаў студэнт, а пасля выняў 100 злотых і дае яму.

— Ну цяпер мусіш сказаць, што ты лапаеш. Чалавек схаваў грошы ў кішэнь і гаворыць:

— Лапаю такіх разумных як ты, што па сто злотых даюць.

Прыслаў
МІКОЛА ГАЛЁНКА

*

Бацька з сваім малым сынам ехалі ў Бельск. Ля самага горада стаяла дошчачка з нейкім напісам. Бацька хацеў ведаць, што там напісана і звярнуўся да сына:

— Ну, сыночак, прачытай, што там напісана.

Сын адвярнуўся, паглядзеў на дошачку і кажа:

— Татка, нас у школе не вучаць такімі вялікімі літарамі чытаць.

Прыслаў:
ТОДАР МІХАЛЬЧУК
п-та Новаберазова
Койлы,
Гайнаўскі пав.

З запісак сатырыка

ІЛЛЯ ІЛЬФ

Год 1936 — 1937.

«Калі выраcту і засвою сабе культуру ўсяго чалавецтва, тады стану касіршай».

* * *

Вячэрняя газета пісала аб зацямненні сонца з такім дастоінствам, як бы менавіта, яна гэта зрабіла.

* * *

Пастанавілі не прапусціць ніводнай намылкі. Дванцаць разоў рабілі карэкту. І ўсё ж-такі на перадавой старонцы надрукавалі «Брытанская энцыклапудыя».

* * *

Рэферэнт: «Таварышы, мы яшчэ не навучыліся пісаць!» Голас з залы: «Не мы яшчэ не навучыліся пісаць, а вы яшчэ не навучыліся пісаць».

* * *

З'явіліся дзве дзяўчыны з голымі і тонкімі, як у жураўля, нагамі. Выканалі яны танец, аб якім канферансье сказаў:

«Гэты балетны нумар, таварышы, дае нам выразнае, таварышы, уяўленне аб палавым сужыцці ў феадальную эпоху».

* * *

Зрабіў здымак на фоне полак з кніжкамі, а выгляд у яго быў такі, як бы сам усе гэтыя кніжкі напісаў.

ТЭЛЕВІЗІЯ

Людзі добрыя! У Крыніцы каля Дабжынева ставяць тэлевізійную станцыю. У 1962 г. будзе гатовая, выбелена, стройная, усім станцыям прыгажуня.

Да таго часу тэлевізары патанеюць, значыцца і ў нашых хатах будуць кінатэатры.

Уявіце сабе; сяджу я ў хаце, разваліўшыся як граф Патоцкі, а перадамною на экране спявачка расхадзілася. Туалет у яе нічога сабе. Усё што можна паказаць, згодна з інструкцыяй, паказвае, а аб астатнім дае магчымасць здагадацца. Глядзячы на мяне, спявачка вочкі жмурыць і задушэўна спявае аб каханні. Галасок у яе хай сам салавей пад хвост схаваецца. Вось, мець бы такую ў хаце, спявала б мне на радасць ад раніцы да вечара і ад вечара да раніцы.

Праўда, мая жонка таксама спявае, але дурным голасам і каравымі словамі. Калі суседзі слухаюць тыя спеў, гусіная шкура ў іх паяўляецца, ды і мурашкі па спіне бегаюць, ад іх мастацкіх выражэнняў. Але да спявачкі маёй жонцы далёка — вачэй не жмурыць і туалетам не выдзяляецца.

Гэтак глядзіш, значыцца на экран, і думаеш: ну і бываюць шчаслівыя, што з такімі бабачкамі пад адным дахам знаходзяцца...

Толькі, хто яго ведае, можа гэтыя артыстскі сваімі наманікюраванымі ногцямі царапаюцца. Жанчыны здалёку на анёлаў падобны а зблізку... чур, чур, няхай гэта паміж намі мужчынамі застанецца, як яны зблізку выглядаюць.

Пасля спявачкі на экране паказваюць спартыўныя спаборніцтвы. Баксёрскі матч. Роскаш у мармаладзе. Нашы хлопцы поўнасцю здольныя да мардабою. Суддзя не паспявае сачыць, як яны з баявой пазіцыі рукавіцамі страляюць. Сяджу і не магу наглядзецца на сілу, спрыт і майстэрства. Самому хочацца быць маладзейшым.

Але вядома, разам з дабралзействамі тэлевізіі трэба прыгатавацца таксама на непрыемнасці.

Вось, напрыклад, ідзе опера. Гераіня рукі ломіць, тэнар ёй у каханні прызнаецца, а бас ад рэўнасці згарае. Трагічная развязка набліжаецца. Бас кінжал прыгатаваў, невядома яшчэ толькі каго рэзаць будзе, а тут жонка крычыць:

— Стары, прынясі дроў!

Чалавек за нервы схапіўся, але ўсё ж-такі прыходзіцца з дравамі вазіцца.

Або, напрыклад, тэлеперадача з салона моды. Паказваюць мадэлі купальных касцюмаў. Мадэлькі адна ў адну. А жонка падыходзіць і выключае тэлевізар. Хоць бажыся разбажыся, не паверыць, што вы толькі на касцюмы глядзелі. Што ў такім выпадку зрабіць? Пакуль даедзеш да Крыніцы, каб паглядзець яшчэ мадэлек, дык там ужо другое будуць паказваць.

Яшчэ не вядома, як далёка пойдзе нам на руку Крыніца. Можа пры дапамозе тэлевізара самагоншчыкі змогуць убачыць як да іх міліцыя ў госці збіраецца. А магчыма, што і міліцыі тэлевізар паставяць, тады і закваскі зрабіць не паспееш.

Як бы там не было, а час вядзе да таго, што мы тэлевізары купім і да Варшавы свае хаты наблізім. А тады, калі хто ў сталіцы чхне, мы гэта на экране ўбачым і добрага здароўя пажадаем.

Дзядзька Лявонь.

Добры, кахаючы муж.
Мал. Чарапанава
«Край Рад»

